

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 14.10.2007

Číslo: Ročník 17 (2007), Číslo 3

Sekce: Naše téma

Název článku: Oborová brána pro vyhledávání informací z oboru knihovnictví a informační věda (KIV)

Autor: Eva Bartůňková

Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=858>

Oborová brána pro vyhledávání informací z oboru knihovnictví a informační věda (KIV)

Eva Bartůňková

<http://kiv.jib.cz>

Oborová brána KIV je pomůckou pro pracovníky i studenty oboru KIV. Nejedná se o referenční pomůcku k vyřizování uživatelských dotazů. Oborová brána je určena přímo knihovníkům a informačním pracovníkům. Mohou ji používat pro studium, jako informační podporu pro řešení nových problémů v praxi, při zpracování grantů, při řízení knihovnických procesů apod.

Práce uživatelů s oborovou branou má **dvě základní fáze**:

V první fázi uživatel provádí nástroji oborové brány rešerši, která ho přivede k bibliografickému záznamu odpovídajícímu jeho dotazu.

Pokud jsou výsledkem rešerše elektronické online dokumenty, jejichž záznamy obsahují odkaz k volně přístupnému plnému textu, může v tomto místě práce skončit.

Pokud však jsou výsledkem rešerše záznamy tradičních dokumentů, potřebuje uživatel ještě získat plný text, exemplář knihy nebo časopisu z některé české knihovny. Pak nastupuje **druhá fáze** práce. Hledání plného textu nebo knihovních jednotek je úkolem tzv. přidaných služeb SFX.

Podrobněji k oběma fázím:

1. Vyhledávání - první fáze práce s branou KIV

Tato fáze je v základě odvozena z JIB - Jednotné informační brány, na kterou projekt brány KIV navázal. Uživatelé JIB a dalších (vznikajících) oborových bran tedy najdou v KIV známé prostředí.

Vyhledávání softwarově zajišťuje systém MetaLib. Vyhledávač KIV umožňuje několik variant vyhledávání podle zkušeností uživatele nebo podle toho, zda je třeba vyhledávat detailně, či jen orientačně. Podle toho uživatel zvolí Snadné nebo Profí hledání, a to v základní nebo pokročilé variantě.

Zdroji pro tuto etapu hledání jsou databáze a významné internetové portály z oboru

KIV. Nejsou zahrnuty obecné databáze, příbuzné obory ani např. katalogy knihoven, pokud neobsahují významné množství knihovnické literatury. Databáze mohou být české i zahraniční, volné i licencované, i když ty jsou k dispozici pouze těm oprávněným uživatelům, kteří upozorní správce brány na to, že vlastní k určitým zdrojům licenci. Přesný postup je uveden v nápovědách.

Na rozdíl od JIB pracuje KIV ještě s dalším typem zdrojů, který není určen k prohledávání. Jedná se o elektronické online dokumenty, tj. dokumenty volně přístupné na WWW.

Brána tedy slouží jako paralelní prohledávač databází, ale též jako ukazatel cesty k WWW zdrojům, tedy v tradiční funkci portálu. Pouze způsob odkazování zdrojů je zatím méně obvyklý: zdroje jsou katalogizovány s dodržением standardů platných v bibliografické databázi. Součástí popisu zdroje je také uvedení linku k WWW zdroji.

KIV používá pro zpřístupňování těchto záznamů databázi KKL, která je jak oborovou databází, tak katalogem Knihovny knihovnické literatury, součásti Knihovnického institutu Národní knihovny. Uživatel tak získá záznamy WWW zdrojů, pokud zadá ve Vyhledávací KIV databázi KKL jako zdroj k prohledávání. Pokud má zájem výhradně o tyto zdroje, stačí zadat bázi KKL/KIV, tedy dílčí bázi elektronických online zdrojů.

WWW zdroje jsou vyhledatelné také přes Prohlížení KKL. Záznamy v KKL jsou tříděny podle kategorií Konspektu. Prohlížení KKL přináší seznam kategorií Konspektu. Pokud uživatel na některou z kategorií klepne, spustí tím předem připravený dotaz a vyhledá záznamy, které jsou zařazeny do dané kategorie. Je třeba upozornit, že v tomto případě jde o poměrně hrubé třídění a Prohlížení KKL má jen orientační funkci.

Vyhledáním záznamu zdroje končí první fáze práce s branou. Uživatel může rešerši dále rozvíjet. Může si uložit výsledky, přičemž má výhodu registrovaný uživatel, který může plně využít nabídku Můj prostor k ukládání výsledků i formulace dotazů, vytváření avíz, přípravě vlastních skupin zdrojů k paralelnímu prohledávání.

Hlavním požadavkem většiny uživatelů však bude získat co nejjednodušším způsobem text dokumentu.

2. Přidané služby - druhá fáze práce s branou KIV

Vyhledání plného textu dokumentu je v podstatě hlavním úkolem přidaných služeb, které softwarově zajišťují systémy MetaLib a SFX.

Když si uživatel vyžádá přidané služby klepnutím na ikonku SFX, systém hledá, zda existuje volně dostupný elektronický text nebo abstrakt. Dále zjišťuje, zda kniha nebo časopis, ze kterého je hledaný článek, má některá česká knihovna. Uživatel si z výsledků může vybrat knihovnu pro sebe nejdostupnější. Může také zadat požadavek na službu doručování dokumentů, pokud má zřízeno konto u této služby.

3. Místo oborové brány KIV mezi dalšími produkty

KIV vznikla jako společný projekt Národní knihovny ČR a Univerzity Karlovy v Praze a spravuje ji Knihovnický institut NK ČR, ÚISK Univerzity Karlovy a ÚVT Univerzity Karlovy. Je součástí vznikající sítě oborových bran zastřešených Jednotnou informační branou (JIB).

Knihovnický institut dlouhodobě rozvíjí vlastní informační stránky Informace pro

knihovny (IK), vytvářené jako portál. Jsou publikační platformou Knihovnického institutu a přinášejí přehledně strukturované informace pro knihovny.

KIV a IK mají řadu styčných bodů. Na druhé straně také řadu rozdílů daných příslušností KIV do sítě JIB, spoluprací s Univerzitou Karlovou, ne zcela stejným záběrem i uživatelským určením. Z toho důvodu nedošlo k fyzickému sjednocení obou produktů. Byly však propojeny natolik, aby uživatelé JIB měli možnost v oborové bráně KIV pracovat i s portálem IK a naopak, aby uživatelé portálu IK mohli k oborové bráně KIV přistupovat jako k její součásti.

© 2000-2004 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz
· knihovna@svkhk.cz · studovna@svkhk.cz · <http://www.svkhk.cz>